

Ekonomide aşağı yönlü riskler önemini koruyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Önümüzdeki dönemde, iktisadi faaliyete dair aşağı yönlü riskler önemini korumaktadır.

Küresel finans piyasalarında oynaklığın devam etmesi ve güven endekslerindeki zayıf seyir özel kesim nihai talebinin büyümeye yaptığı katkıyı sınırlayabilecektir.

Küresel büyüme oranlarının önemli oranda gerilemesi durumunda, emtia fiyatlarında yaşanacak düşüşler enflasyonu azaltıcı etki yapacak, fakat aynı zamanda yurt içi iktisadi faaliyet üzerinde olumsuz etkiler gözlenebilecektir.

Ekonominin durumuna ilişkin önemli tespit ve değerlendirmelerin yapıldığı Merkez Bankası Enflasyon Raporu açıklandı. Rapor'da yer alan görüşler özetle şu şekilde ifade edilebilir.

2014 yılının dördüncü çeyreğinde, küresel para politikalarındaki ayrışmaların devam etmesi ve normalleşme sürecine dair belirsizliklerin sürmesi sonucunda finans piyasalarında oynaklık artışları gözlemlendi. Bu çerçevede gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy akımları dalgalı seyir izledi ve bu ülke kurlarında oynaklıkları artırdı.

Küresel iktisadi faaliyet görünümünün bozulmaya devam etmesinin ve daha çok arz yönlü faktörlerin etkisiyle petrol fiyatlarında sert düşüşler yaşandı. Bu gelişmeler sonucunda, özellikle enerji ihracatçısı gelişmekte olan ülkelerde önemli dalgalanmalar oldu. Para politikası belirsizlikleri, iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama ve petrol fiyatlarından kaynaklı gelişmekte olan ülke risk primleri dalgalı bir seyir izledi.

Küresel piyasalarda yaşanan oynaklık artışının etkileri Türkiye ekonomisinde de görüldü ve risk primi göstergeleri ile kurlarda dalgalanmalar yaşandı. Petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarında yaşanan düşüşün temelde enflasyon ve dış denge açısından ekonomiyi olumlu etkilemesi ayrıca para politikasındaki sıkı duruş küresel oynaklıkların Türkiye'ye olumsuz yansımalarını sınırlandıran faktörlerdir.

2014 yılının ilk çeyreğinden sonra yıllık büyümede bir miktar ivme kaybı yaşandı. Bu yavaşlamada, olumsuz hava koşulları nedeniyle gerileyen tarım hasılasının yanı sıra jeopolitik gelişmelerden dolayı ihracatta gözlenen yavaşlama etkili oldu.

Son çeyreğe dair göstergeler, dış talebin zayıf seyri nedeniyle yıllık büyümenin ılımlı seyretmeye devam ettiğini göstermekte. 2015 yılında iç talebin daha fazla katkı vermeye başlamasıyla birlikte büyüme oranında kademeli artışlar beklenmektedir. Para politikasındaki sıkı duruşun ve alınan makro ihtiyati önlemlerin olumlu etkisi 2014 yılı son çeyreğinde de devam etti.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yürürlüğe konulan uygulamaların da katkısıyla tüketici kredileri geçmiş yıllara kıyasla daha yavaş büyürken, ticari krediler daha yüksek oranda bir artış sergilemektedir. Kredilerin bileşimi arzu edilen yönde ilerlemeye devam etmekte. Kredilerdeki bu görünüm bir yandan orta vadeli enflasyon baskılarını sınırlarken diğer yandan da, cari dengedeki düzeltmeyi desteklemektedir.

Gıda grubu enflasyona en yüksek katkı yapan bileşen olmaya devam etmiştir. Temel mal grubunda yıllık enflasyon sınırlı bir oranda gerilerken, ana eğilimde yılın ikinci çeyreğinden itibaren kaydedilen iyileşme duraklamıştır. Buna karşılık petrol fiyatlarındaki düşüşlerin akaryakıt ile bağlantısı güçlü hizmet grupları üzerindeki etkileri belirgin biçimde hissedilmiş ve hizmet enflasyonu ana eğiliminde kayda değer bir iyileşme görülmüştür. Düşen petrol fiyatları kaynaklı olumlu maliyet gelişmeleri aynı zamanda çekirdek enflasyon eğilimindeki iyileşmeye katkı yapmaktadır.

Sanayi üretiminin yılın son çeyreğinde dönemlik bazda azalabileceği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte 2014 yılının son çeyreğine dair veriler tüketim talebinin bir önceki çeyreğe göre artış gösterdiğine, makine-teçhizat yatırımlarında ılımlı

bir seyre, inşaat yatırımlarında da toparlanmaya işaret etmektedir. Böylelikle yılın son çeyreğinde iç talepteki toparlanmanın ılımlı şekilde devam edeceği tahmin edilmektedir.

Dış talep ise Avrupa ekonomisinde gözlenen yavaşlama ve çevre ülkelerdeki jeopolitik gelişmeler nedeniyle zayıf seyrini sürdürmektedir. Zayıf dış talep, ihracat büyümesini sınırlandırıcı etki yapmakla birlikte, ihracat büyümesinin ithalat büyümesi üzerinde devam etmesi ekonomideki dengeleme sürecini desteklemektedir. Ayrıca düşen petrol fiyatları ithalat bedellerini azaltarak, cari dengeye olumlu katkı vermektedir.

2015 yılında iç talebin ılımlı şekilde toparlanması, dış talebin ise zayıf seyrini koruması beklenmektedir. Hava ve yağış koşullarına bağlı olarak, tarım katma değerinde beklenen düzeltme büyümeyi destekleyecek bir faktör olacaktır. Ancak dış talep kaynaklı olmak üzere büyüme üzerinde aşağı yönlü riskler bulunmaktadır. Bu çerçevede, 2015 yılında talep koşullarının hem enflasyondaki düşüş sürecini hem de dış ticaret hadlerindeki iyileşme ve makro ihtiyati tedbirlerin katkılarıyla birlikte cari açığı iyileştirmeyi destekleyeceği değerlendirilmektedir.

Önümüzdeki dönemde büyüme kompozisyonunun iç talep lehine değişebileceği tahmin edilmektedir. Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı olan Avrupa ülkelerinde büyümenin zayıf seyretmeye devam etmesi ve çevre ülkelerdeki jeopolitik gelişmeler sonucunda dış talepte yaşanan zayıflama ihracat büyümesini sınırlandırıcı etki yapmaktadır. İç talepte ise finansal koşullardaki iyileşme ve petrol fiyatlarındaki düşüşün yarattığı gelir etkisiyle bir miktar toparlanma olacağı öngörülmektedir.

Özetle, dış talep zayıf seyrini korurken iç talep büyümeye ılımlı düzeyde katkı vermektedir. Büyüme kompozisyonundaki bu değişim, enerji dışı cari açığı bir miktar artırabilecek olsa da, enerji ticareti dengesindeki iyileşmeye bağlı olarak cari açığın azalmaya devam edeceği öngörülmektedir.

Önümüzdeki dönemde, iktisadi faaliyete dair aşağı yönlü riskler önemini korumaktadır. Küresel finans piyasalarında oynaklığın devam etmesi ve güven endekslerindeki zayıf seyir özel kesim nihai talebinin büyümeye yaptığı katkısı sınırlayabilecektir. Küresel büyüme oranlarının önemli oranda gerilemesi durumunda emtia fiyatlarında yaşanacak düşüşler enflasyonu azaltıcı etki yapacak, fakat aynı zamanda yurt içi iktisadi faaliyet üzerinde olumsuz etkiler gözlenebilecektir.

Açıklanan yapısal reformların uygulamaya geçirilmesi, büyüme potansiyelini önemli ölçüde artırabilecektir. Mali disiplini kalıcı hale getirecek ve tasarruf açığını azaltacak her türlü tedbir makroekonomik istikrarı destekleyecek ve uzun vadeli kamu borçlanma faizlerinin düşük düzeylerde seyretmesini sağlayarak toplumsal refaha olumlu katkıda bulunacaktır.